

Mehmed Akif Ersoy ve İstiklal "İstikbal" Marşımız

1970'li senelerin başındayız. Üniversite öğrencisiyim. Okulumuzun talebe derneğinde sosyal faaliyetlerde bulunuyoruz. Derneğimizin de çatısı altında bulunduğu "MİLLİ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ"ne her fırsatta gidiyor, bilgileniyor, hayat ve ideolojik olarak kuşanıyor ve geliyoruz. Okul derneğimizin bir kongresinde derneğimiz seçime "İSTİKBAL GURUBU" olarak katılmıştı. Tabii ki Bu ismi İstiklal Marşımızdan nazire olarak kararlaştırmıştık. Bendenizin; bundan sonra, daha evvel senelerce her hafta sonu ve başı ezbere okuduğumuz İstiklal Marşımızı daha farklı, deruni, ihtiva ettiği muhtevaya müdrik olmaya çalışmak gibi bir dersi de olmuştu. Tabii evvela "Safahat"ı alıp başucu kitabı yaparak işe başlamıştık. Seneler senesi okumaktan bıkmadığımız, her okuduğumuzda mutlaka yeni bir şeyler öğrendiğimiz bir kitap olmuştu Safahat. Bültenimizin editörlerinden sevgili yeğenim İsmail Ammar bu sayı için "Akif ve İstiklal Marşı" isimli bir "makale" istediği zaman çalışmaya başladım. Öğlum Muhammed Talha'dan kütüphaneden Safahatı getirmesini istedim. Getirdiği kitap benim ilk Safahatımdı. Ve üzerindeki tarih ve imza 1971 senesini gösteriyordu.

İşte "Çanakkale Şehitleri"
İşte "Asım",
İşte "Zülmü Alkışlayamam"
İşte "Küfe"
İşte "Köse İmam"
İşte Bir zamanlar biz de millet...."
Ve İstiklal Marşı....vb.

Evet, bu ve bunun gibi okumaya başladığınız zaman sizi içeresine çeken sade, yalın eserler cemii "SAFAHAT"

Burada bir notu da gururla aktarmalıyım ki tarihe şahitlik etsin:

Bizim kuşağımız, neredeyse tamamı İstiklal Marşımızı 10 kıtasıyla ezbere bildirdi.

Şimdi, üstadın hayat hikayesi, kariyeri ve siyasi, idari kimliği ile yaptığı çalışmalara bakalım; Mehmed Akif 1873 yılında İstanbul'da Fatih'te Sarıgözel'de doğdu. Annesi Emine Şerife Hanım, babası Temiz Tâhir Efendi'dir. İlk tahsiline Emir Buhârî Mahalle Mektebi'nde başladı. İlk ve orta öğrenimden sonra Mülkiye Mektebi'ne devam etti. Babasının vefâtı ve evlerinin yanması üzerine mülkiyeyi bırakıp Baytar (Veteriner) Mektebi'ni birincilikle bitirdi.

Ziraat nezâretinde baytar olarak vazife aldı. Üç dört sene Rumeli, Anadolu ve Arabistan'da bulaşıcı hayvan hastalıkları tedâvisi için bir hayli dolaştı. Bu müddet zarfında halkla temasta bulundu. Âkif'in memuriyet hayatı 1893 yılında başlar ve 1913 târihine kadar devam eder.

Memuriyetinin yanında Ziraat Mektebi'nde ve Dârülfünun'da edebiyat dersleri vermiştir.

1893 senesinde Tophâne-i Âmire veznedârı M. Emin Beyin kızı İsmet Hanım'la evlendi.

1908'de İkinci Meşrutiyetin ilanıyla şiirleri Sırat-ı Müstakim mecmuasında yayınlanı.

1920 târihinde Burdur Mebusu olarak Birinci Büyük Millet Meclisine seçildi.

17 Şubat 1921 günü İstiklal Marşı'nı yazdı. Meclis 12 Martta bu marşı kabul etti.

1926 yılından itibaren Mısır Üniversitesi'nde Türkçe dersleri verdi. Bu sırada Kur'an-ı Kerim tercümesiyle de meşğul oluyordu, fakat siroz hastalığına tutuldu. Lübnan'a gitti.

Ağustos 1936'da Antakya'ya geldi. Mısır'a hasta olarak döndü.

Daha sonra İstanbul'a geldi. Hastanede yattı, tedâvi gördü. Fakat hastalığın önüne geçilemedi. 27 Aralık 1936 târihinde vefat etti. Kabri İstanbul Edirnekapı Mezarlığında.

Mehmed Akif Ersoy ile alakalı olarak bu makaleyi yazmaya başladığım zaman, kaynak araştırmasına başladım. Gördüm ki, gerek internet siteleri, gerekse yazılı basını ve kitapları taradığımda yazının hacmi gittikçe büyüyor. Bir yerde durarak ancak karşınızdaki kadar kısa bir makale hazırlamaya çalıştım.

Üstad, hakkında çok fazla değerlendirme yapılmış nadir edebiyatçılarımızdan birisidir. Şimdi bu değerlendirmelerden bazılarını aktarıyoruz:

- "Tarih-i Edebiyat, Akif'ten Büyük İslam ve Türk şairi tanımaz." (Cenab Şehabeddin)
- "Kendi büyüklerini Akif'in dili ile duyan ve dinleyen Türk cemiyetinin vicdanı, Akif'in de çok tanıdığı bu yiğit millet hiçbir zaman onu unutamaz." (H. Ali Yücel)

• "Safahatın altıncısı -ki müellifi Asım ünvanını vermiş- edebiyatımızda muadili olmayan bir abide tanımakla tereddüt, etmiyorum." (Cenab Şehabeddin)

• "Akif o kitapta. (Asım'da) bilhassa Çanakkale'nin tasvirine ait sahifelerde Mehmedçığın türbesine yaptığı haşmetli abidede, bize yalnız kendi şiirinin son zirvesini değil, aynı zamanda edebiyatımızın da en mühim irifalarından birini vermiştir." (İsmail Habip. Edebi Yeniliklerimiz.)

• "Şehitlerin lisanından: Bizler Çanakkale, Filistin, Kafkas, İnönü, Dumlupınar, Sakarya şehitleriyiz. Kızıl ve tertemiz kanlarımızı yurdumuz uğruna akıtarak ebediyete kavuştuğumuz günden beri, bu mısralardan (Çanakkale şiirindeki mısralardan) başka bizim hakkımızda hangi Türk şairi bir destan yazmıştır? (Ercüment Ekrem. Son Posta: 3 Temmuz 936).

• "İstiklal Harbinin en heyecanlı anlarında ufuklardan akseden top sesleri onun bu ruhi ihtiyacını karşılamakta en coşkun bir musiki tesiri yaptı. İstiklal Marşının bazı satırlarında bu gürlemelerin kaybolmaz tarrakaları var. Daha önce Çanakkale için de aynı duygularla destani bir şiir yaratan Mehmed Akif, bütün eserleri yok olsa, yine bunlarla ebedi kalacak bir şair vasfını kazanmıştır.

• "Feveranlı anlarında onun diliyle kendi büyüklerini duyan ve dinle yen Türk cemiyetini vicdani, onun-da çok tanıdığı bu yiğit millet, kendisinin herhangi bir faziletine, fedakarlığını hitap eden insanı asla unutmaz." (Hasan Ali Yücel. Akşam: 4/Kanunusani 937).

• "Akif Türk halkının gönlünü terennüm eden şairdir." (İbrahim Alaeddin Gövsa)

• "Akif Türk edebiyatına erkek sesi getiren şairdir." (Orhan Seyfi Orhon)

• "Akif Türk İstiklaline bağlı şair." (M. Turhan Tan)

• "Akif bütün ömrünü Türk bayrağındaki hilalin şerefine müdafaaya tahsis etmiştir." (Peyami Safa)

• "Akif Türkçe yaşadıkça anılacak şairdir." (Hakkı Süha)

• "Akif'in hayatı daha büyük bir şiiirdir." (Hüseyin Cahit)

• "Akif ideal kahramanıdır." (Sadri Ertem)

• "Akif yüksek ahlaklı, riyasız, samimi bir insandır." (Orhan Seyfi)

• "Akif'teki yüksek vasıflar: İyi ahlak, içtimai fazilet, sağlam ve geniş bir dindaşlık." (Refik Ahmet)

• "Akif asırların nadir yetiştirdiği bir insanı kamildir." (Tahir Harimi)

• "Akif diyanet ve Milliyet mefkuresinin meşalesidir (meşale)." (Yakup Kadri)

• "Akif büyük Türk şairidir." (Kazım Nami)

• "Bütün kadirşinas insanlar Akif'i daima tebci ve tekrim edeceklerdir." (M. Ali Ayni)

• "Akif samimi, imanlı, yüksek ahlaklı bir şairdir." (Mazhar Osman)

• "Mütarekenin kara günlerinde doğacak istiklal güneşini Akif terennüm etmiştir." (Fahrettin Kerim)

• "Akif gençliğin kalbine gömülmüştür." (N. Salih)

• "İnanan, inandığından dönmeyen ve öyle ölen Akif sessiz bir karakter adamıdır." (Fethi Tevet)

en ileri vasıflarından biri de şüphesiz budur. İnandığını ve hak bildiğini dosdoğru söylemekten ve karşısındakine de inandırmak istemekten gelen bu samimilidir ki onun manzumelerine coşkun bir belagatin heyecanını koymaktadır." (Agah Sırrı Levend-Edebiyat Tarihi Dersleri. Üçüncü kitap, S. 305 – 310)

• "Akif'den kalan boş bir sada değil, on sekiz milyon Türkün saygı ve heyecanla bir ağızdan söylediği İstiklal Marşı'dır. Bu marşı yazan büyük şairi İstiklal ve Cumhuriyet tarihi daimi şerefli sine-sinde taşıyacaktır." (Kazım Nami)

• Taşdığı ünvanlar ve hasletler; Veteriner, Şair, Devlet adamı, Neyzen, Yüzücü, Teşkilatı Mahsusa elemanı, Güreşçi, Demir Hafız, İlim adamı

• Çok iyi Arapça bilirdi.

• Âkif'in karşılaştığı en ağır suçlamamalardan biri ise, "Balkan Harbi" sırasında düşmanın Türk halkına reva gördüğü eziyetler karşısında "tükürün yüzüne bu medeniyetin" dediği için bazı aydınlar tarafından "geri kafalı adam" suçlamasına maruz bırakılmıştı.

• 1908 Temmuzunda 2. Meşrutiyetin ilanı sırasında "hürriyet" için sokağa fırlayan mitingcileri eleştirdiği için, "hürriyete düşman zavallı" olarak isimlendirildi.

• Halide Edip ve onun gibilerin önerdiği Amerikan mandasına karşı çıktığı için, azınlıklar tarafından "ortaçağ kafalı tehlikeli adam" olarak değerlendiriliyordu.

• Mısır'da entari giyip dolaşmak yerine ceket, pantolon ve frenk gömleği giydiği gerekçesiyle "Hıristiyan Âkif, gavur Âkif" olarak tanımlanıyordu.

• Mısırda bazen bütün Ramazan hatimle teravih kıldırırdı. Fakat bu teravih namazlarına her zaman cemaat bulamaz, oğlu Tahir'in önüne geçip imam olurdu. Hatimle kıldırıldığı bu teravih namazları uzayınca Akif "Bazen arkama dönüp bakıyordum, o da kaçmış!" derdi.

• Kütüphanesindeki kitapların tamamını okumuştü.

• ÇANAKKALE ŞİİRİ: I. Dünya savaşındayız. Dönemin en ileri teknolojiye sahip silah ve araçlarla Çanakkale'ye yüklenen düşman karşısında, Türk askeri "ölürsem şehidim, kalırsam gazi" itiharı ile çarpışıyordu. Emperyalistler geldikleri gibi gittiler. Zaferden sonra Başkumandan Vekili Enver Paşa, İmparatorluğun en uzaktaki müfrezesine kadar Çanakkale Zaferini müjdelemek için Telgrafhaneye koşmuş tek tek kumandanları telgraf başına çağırması.

Enver Paşa, Teşkilat-ı Mahsusa Reisi Kuşçubaşı Eşref Beyi aradı. Eşref Bey, Anadolu Bağdat Demiryolu hattının son durağı olan El Muazzam istasyonundaydı. Telsiz başında biz-zat şu telgrafı yazdırdı:

"Çanakkale Savaşında ordumuz muzaffer oldu. Düşman mağlup, çekiliyor..."

Haber bütün yurttaki mutluluk yarattı. El Muazzam'daki sevinç muazzamdı. Orada bulunanlardan biri haberi duyunca Kuşçubaşı Eşref Bey'in boynuna sarıldı ve hıçkırık hıçkırık ağlamağa başladı. Bu hıçkırık memleket evladının adı, Mehmet Âkif'ti...

Mehmet Âkif, büyük vatan sevgisi ve meftun olduğu Türk istiklal ve hürriyet sevdasıyla yavaşça kalabalığın arasından sıyrıldı. Gerisi Kuşçubaşı Eşref Bey anlatıyor:

"...Ay bedir halindedeydi. Çöl gecelerinin parlak yıldızlı semasını, zaferimizin şerefine aydınlatan ayın bu efsanevi ışıkları altında, Mehmet Akif, bu güneşi unutturacak kadar parlak çöl gecesinde sabahladı. İstasyon binasının arkasındaki hurmalığın içine çekildi. Sadece hıçkırıklarını duyuyorduk. İçli, derin hıçkırıklar..."

İşte Çanakkale'ye layık o büyük destan, bu hıçkırıklar içinde meydana geldi... »

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi En kesif orduların yükleniyor dördü - beşi... Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya Kaç donanmayla sarılmış, ufucak bir karaya. Ne hayasızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı Nerde gösterdiği vahşetle «bu bir Avrupalı!» Dedirir - Yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi Varsa gelmiş açılıp mahbesi, yahut kafesi.